Αδάμ Χαρβάτης, ψυχολόγος, MSc, PhD
Επιστημονικά υπεύθυνος
του Ινστιτούτου Αφηγηματικής Ψυχοθεραπείας

Ομάδες Στήριξης & Συνεργασίας γονέων

Καλές πρακτικές για τα παιδιά του κόσμου

«Η σκέψη & η δράση
πάντα είναι τοπική & ταυτόχρονα παγκόσμια»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΓΟΝΕΙΣ

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το εν λόγω πρόγραμμα ομαδικής εργασίας με γονείς διαμορφώθηκε από τους αφηγηματικούς ψυχοθεραπευτές / συμβούλους κοινοτικής εργασίας Κασσάνδρα Πήτερσεν, ψυχολόγο, MNTCW και Δρ. Αδάμ Χαρβάτη, ψυχολόγο, MSc, PhD.

Τμήματα του ή και ολόκληρο το πρόγραμμα έχει εφαρμοστεί σε διάφορες ομάδες γονέων.

Το πρόγραμμα επίσης προσαρμόστηκε για τις ανάγκες των γονέων εφήβων με ειδικές ανάγκες του Ειδικού Γυμνάσιου Θεσσαλονίκης από τον Αδάμ Χαρβάτη και συντονίστηκε από αυτόν. Το πρόγραμμα αυτό μελετήθηκε ερευνητικά σε συνεργασία με το Τμήμα Ψυχολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστήμιου Θεσσαλονίκης. Η κυρία Ευαγγελία Γραμματοπούλου οργάνωσε την έρευνα αλλά και βοήθησε σε ένα βαθμό στη διεκπεραίωση της παρέμβασης. Συγκεκριμένα η κ. Ευαγγελία Γραμματοπούλου, μετά από εκπαίδευση από τον Αδάμ Χαρβάτη, κρατούσε σημειώσεις από τις συναντήσεις διασώζοντας τις ιστορίες αντίστασης στα προβλήματα των γονέων της ομάδας καθώς και τις γνώσεις τους για καλές πρακτικές και τις αξίες που τις συνοδεύουν. Οι καταγραφές μετά από μικρή επεξεργασία δίνονταν πίσω στους γονείς δακτυλογραφημένες και «εγκρίνονταν» από αυτούς και συχνά οι ιδέες που περιείχαν ξανασυζητιόνταν, εμβαθύνονταν και αναπτύσσονταν από τους γονείς.

Οι συμμετέχοντες στην ομάδα που μελέτησε η κ. Γραμματοπούλου ήταν γονείς εφήβων με ειδικές ανάγκες που φοιτούσαν το 2016-2017 στο Ειδικό Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης. Στη συγκεκριμένη ομάδα, η οποία έκανε 12 συναντήσεις, συμμετείχαν 6 μητέρες και 3 πατέρες.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα ομαδικής εργασίας με γονείς στόχο είχε την αλληλοστήριξη αλλά και τη συνεργασία των γονέων ώστε να αναδειχτούν και αναπτυχθούν εκείνες οι καλές πρακτικές που μπορεί να είναι χρήσιμες για τις σχέσεις με τα παιδιά. Η αναζήτηση αυτή όμως δεν αφορούσε απλά τις δικές τους καλές πρακτικές για τα δικά τους παιδιά.

Από τη μια αναγνωρίζονταν ότι για κάθε γονέα και κάθε παιδί υπάρχουν «τοπικές» ιδιαιτερότητες που δεν επιτρέπουν τη γενίκευση των ιδεών για τις καλές πρακτικές σε όλα τα πλαίσια. Από την άλλη όμως αναγνωρίζονταν ότι η συζήτηση για τις καλές πρακτικές δεν είναι καλό να περιοριστεί απλά σε σχέση με τα παιδιά των συγκεκριμένων οικογενειών της ομάδας αλλά να συμπεριλάβει «όλα τα παιδιά του κόσμου». Και αυτό γινόταν για δύο λόγους:

α) Γιατί αναγνωρίζονταν ότι οι γενικότερες κοινωνικές στάσεις και πρακτικές προς τα ΠΑΙΔΙΑ ΓΕΝΙΚΑ και οι συνέπειές τους αντανακλούν στα παιδιά των συγκεκριμένων οικογενειών της ομάδας.

β) Γιατί αναγνωρίζονταν ότι ένας τρόπος συνειδητοποίησης των αξιών πίσω από την τεκνοποιία και την ανατροφή των παιδιών μπορεί να αφορά γενικότερες κοινωνικές αξίες. Ο κυρίαρχος κοινωνικός λόγος δε συζητά αυτές τις ευρύτερες αξίες που μας κάνουν να κάνουμε και να αναθρέφουμε παιδιά, ούτε αναζητά τις πρακτικές τους συνέπειες και τις δυνατότητες δράσης που ανοίγουν. Όμως για τους δημιουργούς του προγράμματος, η αναγνώριση των ευρύτερων αυτών αξιών και η αναζήτηση των δυνατοτήτων δράσης με βάση αυτές αποτελεί μία σημαντική δυνατότητα, η οποία στοχεύει σε αποτελέσματα ευρύτερα και πιο ουσιαστικά. Η στόχευση αυτή αφορά λιγότερη απομόνωση και περισσότερο κοινωνικές μορφές κατανόησης και δράσης από τους συμμετέχοντες γονείς. Ακόμη αφορά τη *σύνδεση* των ατομικών ιδιαιτεροτήτων τους και όχι τη συμμόρφωση τους σε γενικούς κανόνες και νόρμες. Αυτού του τύπου η ομαδικής εργασία είναι στα ενδιαφέροντα των δημιουργών του προγράμματος.

ΟΙ ΙΔΕΕΣ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα α) στηρίζεται στις ιδέες και πρακτικές της αφηγηματικής ψυχοθεραπείας και κοινοτικής πρακτικής αλλά επίσης β) σκοπεύει να επεκτείνει αυτές τις ιδέες και πρακτικές.

Α.

Σύμφωνα με τις ιδέες της αφηγηματικής ψυχοθεραπείας (Morgan, 2011. White & Epston, 1996. White, 2007. Χαρβάτης & Πήτερσεν, 2018):

Α) Οι συμβουλευόμενοι δεν χρειάζονται εκπαίδευση για να καλύψουν κενά που έχουν σε σχέση με την αντιμετώπιση των θεμάτων και δυσκολιών της ζωής τους. Οι συμβουλευόμενοι» διαθέτουν γνώσεις, ικανότητες και προθέσεις -αξίες που μπορούν να τους βοηθήσουν να διαπραγματευτούν και να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα. Αυτό που κατά κύριο λόγο λείπει είναι εκείνος ο τρόπος συζήτησης που θα βοηθήσει να αναδειχτούν οι ήδη διαθέσιμες γνώσεις τους, ικανότητες και αξίες οι οποίες είναι χρήσιμες για τη διαπραγμάτευση των θεμάτων της ζωής τους και για το προχώρημά τους προς τις προτιμώμενες κατευθύνσεις ζωής τους.

Στην εν λόγω Ομάδα Γονέων, λοιπόν, οι συντονιστές ΔΕΝ εκπαιδεύουν τους γονείς αλλά ξεκινούν από την παραδοχή ότι **οι γονείς έχουν γνώσεις για καλές πρακτικές στη σχέση τους με τα παιδιά**, οι οποίες χρειάζεται να αναδειχτούν και να αξιοποιηθούν στη διαπραγμάτευση με τα προβλήματα.

Β) Υπάρχουν διαφορές στη δύναμη που διαθέτουν οι διάφορες κοινωνικές ομάδες σε σχέση με το πόσο ακούγεται και γίνεται σεβαστός ο λόγος τους (και άρα και οι ιδέες, προθέσεις, ικανότητες, γνώσεις και ανάγκες τους). Είναι σημαντικό να αναγνωρίζεται από τον θεραπευτή / σύμβουλο /συντονιστή η ύπαρξη αυτών των διαφορών και να μην αναπαράγονται στη θεραπευτική/ συμβουλευτική συνθήκη. Στα ζητήματα των σχέσεων ενηλίκων- παιδιών αυτοί που έχουν λιγότερη κοινωνική δύναμη και ο λόγος τους παραμελείται είναι τα παιδιά.

Στην εν λόγω Ομάδα Γονέων, αναγνωρίζεται η παραπάνω πραγματικότητα. Και για αυτό σε κάποια φάση του προγράμματος **ζητάμε τη συμμετοχή των ίδιων των παιδιών στην επανατροφοδότηση** για το ποιες από τις προτιμώμενες πρακτικές των γονέων θεωρούνται και από τα ίδια «καλές» και κατάλληλες.

Γ) Οι γνώσεις, οι αξίες, οι ιδέες των συμβουλευόμενων, οι γνώσεις δηλαδή των ανθρώπων που ζουν από τα μέσα μία κατάσταση ή ένα πρόβλημα ή ένα θέμα έχουν μια ιδιαίτερη αξία ακριβώς γιατί είναι από τα μέσα. Όντας γνώσεις εκ των έσω περιλαμβάνουν συνειδητοποιήσεις για μεταβλητές που επηρεάζουν τις καταστάσεις αλλά και για δυνατότητες δράσης που δεν μπορεί να τις έχει κάποιος «ειδικός» που κοιτάζει απέξω τα πράγματα. Για αυτό και αυτές οι «εκ των έσω» γνώσεις μπορεί να είναι χρήσιμες και σε άλλους ανθρώπους που ζουν παρόμοιες (αν και όχι ίδιες) καταστάσεις. Για αυτό και υπάρχουν σειρά αφηγηματικών πρακτικών όπου (μετά από την έγκριση των συμβουλευόμενων) οι γνώσεις αυτές μπορούν να παρουσιαστούν και σε άλλους ανθρώπους που αντιμετωπίζουν παρόμοια θέματα (καταγραφές, εξωτερικοί μάρτυρες κ.α.). Οι εκ των έσω γνώσεις ΔΕΝ αντιμετωπίζονται ως απόλυτες γνώσεις αλλά ως δυνατότητες για συζήτηση και αμοιβαία ενδυνάμωση με ανθρώπους που αντιμετωπίζουν παρόμοιες καταστάσεις. Οι πρακτικές αυτές είναι πρακτικές με τις οποίες οι γνώσεις και οι ιστορίες των ανθρώπων που έχουν να κάνουν με το πώς παρουσιάζονται αλλά και το πώς αντιμετωπίζονται τα προβλήματα ι «κυκλοφορούν» σε ευρύτερα ακροατήρια.

Στην εν λόγω ομάδα αυτή η γενική αφηγηματική πρακτική της «κυκλοφορίας» των εναλλακτικών ιστοριών γίνεται μέσω του **ανοίγματος της συζήτησης του θέματος των καλών πρακτικών για τα παιδιά με άλλους ενδιαφερόμενους για το θέμα αυτό, ενδιαφερόμενους εκτός της ομάδας.** Οι ίδιοι οι γονείς επέλεξαν με ποια άλλη ομάδα ανθρώπων θέλουν να συνομιλήσουν για αυτό το θέμα.

Β.

Το πρόγραμμα όμως πέρα από την επιρροή του από τις ήδη υπάρχουσες παραδοχές της αφηγηματικής θεραπείας αποτελεί μία προσπάθεια να επεκτείνει τις ιδέες αυτές και να τις «ολοκληρώσει» εκ νέου χρησιμοποιώντας νέες θεωρητικές παραδοχές και προτείνοντας νέες μορφές δράσης στην ομάδα.

Δύο είναι οι επιπλέον βασικές προσθήκες και θεωρητικές επανατοποθετήσεις που διαμόρφωσαν το πρόγραμμα ομαδικής εργασίας με γονείς. Και οι δύο είναι στενά συνδεδεμένες μεταξύ τους, όπως θα δείτε παρακάτω στην περιγραφή τους :

1. Η πρώτη αφορά το *περιεχόμενο* των συζητήσεων (τι συζητήθηκε). Δόθηκε έμφαση σε φάση του προγράμματος στους πιθανούς ευρύτερους κοινωνικούς σκοπούς που έχουν οι γονείς, όταν ασχολούνται / ενδιαφέρονται για τα παιδιά τους, σκοπούς οι οποίοι πιθανά ξεφεύγουν από επιδιώξεις που αφορούν απλά για την οικογένειά τους.

   Αυτό έγινε δυνατό λίγο μετά αφού οι γονείς συζήτησαν τα όνειρα, τους σκοπούς, τις ελπίδες και τις αξίες τους για τα παιδιά τους που είναι συνδεδεμένες με τις πρακτικές που αναγνώρισαν ως καλές τους πρακτικές. Σε αυτή τη φάση οι γονείς ρωτήθηκαν επιπλέον α) εάν αναγνωρίζουν κοινές ελπίδες και όνειρα μεταξύ τους, β) εάν αυτά τα όνειρα και οι ελπίδες που έχουν είναι πράγματα που θα ήθελαν μόνο για τα δικά τους παιδιά ή και για τα παιδιά γενικότερα, για «τα παιδιά του κόσμου» και γ) αν έχουν να κάνουν αυτά τα όνειρα και οι ελπίδες τους με την κοινωνία στην οποία θέλουν να ζουν τα παιδιά τους και οι άνθρωποι γενικότερα. Οι ερωτήσεις αυτές αποτέλεσαν μια βάση που έδωσε αργότερα τη δυνατότητα α) να συζητηθεί και να αποφασιστεί από τους γονείς να ανοίξουν τη συζήτηση τους προσκαλώντας και μία άλλη κοινωνική ομάδα που ενδιαφέρεται για τα παιδιά (εν προκειμένω μία εθελοντική ομάδα για ΑΜΕΑ) και β) να αναλάβουν όλοι μαζί μία κοινή κοινωνική δράση που αφορούσε και άλλους γονείς του σχολείου που δε συμμετείχαν στην ομάδα (εν προκειμένω δύο ανοιχτές εκδηλώσεις για τη σεξουαλικότητα των ΑΜΕΑ).

   Οι ερωτήσεις που αφορούν τα όνειρα, τους σκοπούς, τις ελπίδες και τις αξίες τους για τα παιδιά τους είναι ερωτήσεις «αναμενόμενες» σε μία συζήτηση αφηγηματικής συμβουλευτικής. Οι επιπλέον ερωτήσεις όμως που τέθηκαν στο πρόγραμμα οι οποίες αφορούν πιθανές σχέσεις αυτών των ελπίδων και αξιών με ελπίδες και αξίες ευρύτερες από το περιορισμένο δικό τους οικογενειακό πλαίσιο ήταν νέες επινοήσεις. Αυτές είναι σύμφωνες με το αφηγηματικό θεωρητικό πλαίσιο που δεν βλέπει το πρόσωπο ως απλό «άτομο» με ατομικές μόνο βλέψεις και ενδιαφέροντα αλλά ως πρόσωπο που θέλει συνήθως να συνδεθεί με το κοινωνικό του περιβάλλον. Από την άλλη προχωρούν τις ιδέες της αφηγηματικής ακόμη περισσότερο γιατί διερευνούν μέχρι ποια ευρύτητα πεδίου σύνδεσης με το κοινωνικό περιβάλλον είναι πρόθυμοι οι άνθρωποι, οι γονείς εν προκειμένω, να φτάσουν. Οι ερωτήσεις αυτές αποδομούν δηλαδή την κυρίαρχη κοινωνική κατασκευή ότι οι άνθρωποι προσέρχονται σε τέτοιου τύπου ομάδες μόνο με ατομικά (ή και «εγωιστικά») κίνητρα και σκοπούς αλλά αποδέχεται και ΔΕΝ αποσιωπά την πιθανότητα να προσέρχονται και λόγω του ότι έχουν ευρύτερες ιδέες για την αλλαγή που θέλουν να δουν γύρω τους.

2. Η δεύτερη προσθήκη και θεωρητική επανατοποθέτηση στις ιδέες της αφηγηματικής ψυχοθεραπείας αφορά το πεδίο / χώρο παρέμβασης κατά τη διάρκεια του προγράμματος (ποιοι άνθρωποι από ποιους κοινωνικούς χώρους συμμετείχαν στη συζήτηση).

   Το ενδιαφέρον και η δράση σε έναν μικρότερο κοινωνικό κύκλο ή σε μεγαλύτερες κοινωνικές περιοχές είναι πάντα μια κοινωνική επιλογή, που δημιουργείται από τις κοινωνικές κατασκευές που επιλέγουμε να αποδεχτούμε. Με αυτό τον τρόπο μια

δράση που απευθύνεται μόνο σε έναν μικρό κοινωνικό κύκλο είναι *τοπική*, αλλά επίσης είναι εξίσου «*παγκόσμια*» με μία δράση που απευθύνεται σε μεγαλύτερες κοινωνικές περιοχές. Είναι «παγκόσμια» γιατί η επιλογή να δράσει κάποιος μόνο σε μικρές κοινωνικές περιοχές έχει έστω και εκ του αποκλεισμού των ευρύτερων περιοχών παρέμβασης μία ευρύτερη «παγκόσμια» επίδραση. Το να επιλέξει κάποιος να κάνει μία παρέμβαση ομαδικής εργασίας μόνο σε σχέση με τις συγκεκριμένες οικογένειες της συγκεκριμένης ομάδας και να περιορίσει τη συζήτηση μόνο σε αυτές, σημαίνει ότι αφήνει ένα δυναμικό ευρύτερης θετικής αλλαγής αναξιοποίητο και αυτό είναι μία «παγκόσμια» επιλογή. Το να ενταχτεί όμως η εργασία της ομάδας γονέων σε ευρύτερες κοινωνικές συζητήσεις και δράσεις είναι και αυτή μία «παγκόσμια» επιλογή αλλά με συνείδηση των «παγκόσμιων» επιδράσεων που πιθανά έχει. Όπως το έθεσε ο Ελληνογάλλος φιλόσοφος Κορνήλιος Καστοριάδης (1985), τα επιμέρους σύνολα μέσα στα οποία λειτουργούν οι κοινωνίες θεωρούνται φυσικά καθορισμένα αλλά στην πραγματικότητα είναι κοινωνικά επινοημένα και θεσμισμένα εντός των τρόπων που οι άνθρωποι συνομιλούν και εφαρμόζουν τεχνικές. Το να γνωρίζουμε ότι τα σύνολα αυτά δεν είναι σταθερά αλλά δημιουργούνται κοινωνικά είναι μία πρώτη πράξη αυτονομίας που μπορεί να απελευθερώσει τη δημιουργική δύναμη των ανθρώπων.

Η λογική δηλαδή της ομάδας αυτής ήταν ευθύς εξαρχής ότι η συζήτηση και η δράση της θα κρατηθεί όσο το δυνατόν πιο ανοιχτή σε ευρύτερα ακροατήρια και συμμετέχοντες με σεβασμό πάντα στη διαφορετικότητα της κάθε ομάδας και του κάθε ατόμου που θα συμμετέχει σε αυτήν. Με αυτό τον τρόπο επιδιώχτηκε ο σεβασμός τόσο στις τοπικές ιδιαιτερότητες του καθενός αλλά και η ανάληψη ευθύνης για τις «παγκόσμιες» / γενικότερες επιδράσεις της συμμετοχής μας ή αποχής μας από την ευρύτερη κοινωνική ζωή.

Δείτε στον πίνακα 1 μία σύντομη περιγραφή της θεωρίας και της πρακτικής του προγράμματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΟΝΕΩΝ

ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΟΝΕΩΝ:
Καλές πρακτικές για «τα παιδιά του κόσμου»

Θεωρία:

- Η σκέψη & η δράση πάντα είναι τοπική & ταυτόχρονα παγκόσμια.
- Οι τοπικές ιδιαιτερότητες της ζωής του κάθε προσώπου αλλά και των επιμέρους ομάδων του χρειάζεται να γίνονται σεβαστές μέσα σε μία συζήτηση και δράση η οποία όμως θα αναγνωρίζει την ευρύτερη και παγκόσμια αλληλεπίδραση των ζωών μας.
- Η ομάδα γονέων επιχειρεί να αναδείξει εκείνες τις ιδιαίτερες καλές πρακτικές που οι γονείς ήδη κατέχουν και να τις αναπτύξει, συνδέοντάς τες

με τις αξίες τους και τα όνειρά τους για τη ζωή. Όμως παράλληλα εντάσσει με ισότιμο τρόπο στη συζήτηση και άλλους ενδιαφερόμενους (τα ίδια τα παιδιά, άλλους εθελοντές ή επαγγελματίες που ασχολούνται άμεσα ή έμμεσα με τα παιδιά και το μέλλον τους, άλλους γονείς). Έτσι η συζήτηση και η δράση γίνεται συνειδητά ταυτόχρονα τοπική και παγκόσμια.

Σύντομη περιγραφή

Το πρόγραμμα αποτελείται από 12 συναντήσεις. Το πρόγραμμα κάνει προσπάθεια να περιλαμβάνει **τους γονείς**, **τα παιδιά** αλλά και **την κοινωνία**.

Στο πρόγραμμα αυτό

1. ΔΕΝ εκπαιδεύουμε τους γονείς αλλά θεωρούμε ότι **οι γονείς έχουν γνώσεις για καλές πρακτικές στη σχέση τους με τα παιδιά**, οι οποίες χρειάζεται να αναδειχτούν και να αξιοποιηθούν στη διαπραγμάτευση με τα προβλήματα.

2. Σε κάποια φάση του προγράμματος **ζητάμε τη συμμετοχή των ίδιων των παιδιών στην επανατροφοδότηση** για το ποιες από τις προτιμώμενες πρακτικές των γονέων θεωρούνται και από τα ίδια «καλές» και κατάλληλες.

3. Οι καλές πρακτικές των γονέων και οι αξίες που συνδέονται με αυτές συζητούνται ως έχουσες να κάνουνε με τις **ιδέες των γονέων σχετικά με το σε ποιο είδος κοινωνίας θέλουν να ζουν τα παιδιά τους** και σχετικά με το για ποιο είδος κοινωνίας θέλουν οι ίδιοι τα παιδιά τους να συμβάλλουν.

4. Αυτό δίνει σε επόμενη φάση τη δυνατότητα να ξεκινήσουν δραστηριότητες όπου **η συζήτηση για το θέμα των καλών πρακτικών για τα παιδιά ανοίγει και σε άλλους ενδιαφερόμενους**. Έτσι οι γονείς επιλέγουν ανάμεσα σε δύο πιθανά διαφορετικά πρότζεκτ: α) να καλέσουν άλλους ενδιαφερόμενους (π.χ. εκπαιδευτικούς, εθελοντές, οργανώσει με κοινωνικούς σκοπούς ή που παρεμβαίνουν σε θέματα που αφορούν τα παιδιά) να παρακολουθήσουν τη δική τους συνάντηση και να αποτελέσουν οι προσκεκλημένοι εξωτερικοί μάρτυρες της διαδικασίας τους (οι εξωτερικοί μάρτυρες στην αφηγηματική θεραπεία είναι μία διαδικασία ενθαρρυντικής αναστοχαστικής ομάδας υποστήριξης) ή β) να καλέσουν ανθρώπους που ασχολούνται με ένα κοινωνικό πρότζεκτ που οι ίδιοι οι γονείς θα κρίνουν ενδιαφέρον και χρήσιμο για τα παιδιά τους με έναν ευρύ τρόπο και να γίνουν οι γονείς εξωτερικοί μάρτυρες της παρουσίασης της εργασίας αυτών των προσκεκλημένων.

5. Το πρόγραμμα καταλήγει στην **ανάληψη κάποιας σύντομης κοινής δράσης από τους γονείς** (πιθανά σε συνεργασία με τα παιδιά τους) που να έχει ένα ευρύτερο κοινωνικό νόημα και να αφορά το καλό των παιδιών του κόσμου, όπως το ορίζουν οι ίδιοι οι γονείς.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΝ

1η φάση
Καλές πρακτικές των γονέων

1η συνάντηση
- ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΜΕ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Περιλαμβάνει:

Α. ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ

Β. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

1. Παρουσίαση του πλαισίου δουλειάς
2. Παρουσίαση βασικών ιδεών και πρακτικών της αφηγηματικής συμβουλευτικής (Ο άνθρωπος δεν είναι το πρόβλημα, αποδόμηση κυρίαρχων ιδεών και πρακτικών της κοινωνίας που οι συμμετέχοντες θα ορίσουν ως δημιουργούς προβλημάτων, εναλλακτικές ιστορίες αντίστασης στα προβλήματα)
3. Παρουσίαση βασικών ιδεών για την ομάδα (α. Συνεργασία / Συνέρευνα / Συνυποστήριξη, β. Οι γονείς έχουν ικανότητες και γνώσεις που αξίζει να συζητηθούν / αναδειχτούν/ αναπτυχθούν, γ. Ένταξη στη συζήτηση και τη δράση ευρύτερων συνυποκτηρικτών και συνεργατών (τα ίδια τα παιδιά, άλλους ενήλικους που ενδιαφέρονται)

Γ. ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ

Άσκηση γνωριμίας σε εναλλασόμενα ζευγάρια. Οι συμμετέχοντες /ουσες απαντούν ο ένας στον άλλο ερωτήσεις που αφορούν τον εαυτό τους, την οικογένειά τους αλλά και τις αξίες που τους ώθησαν να συμμετάσχουν στην ομάδα.

Στην ολομέλεια συζητούν πώς αυτός ο τρόπος δουλειάς συνδέεται με τις προτιμήσεις τους και τις αξίες τους και την ιστορία τους.

Δ. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

- Τι και γιατί θα γίνει στις 12 συναντήσεις (Συζητήσεις εντός της ομάδας, συνάντηση με μια άλλη ομάδα την οποία οι ίδιοι θα επιλέξουν και η οποία ασχολείται με το καλό των παιδιών, πιθανή ανάληψη μίνι κοινωνικής δράσης)
- Καταγραφές τους στα λευκώματα για τη διενέργεια της έρευνας
- Βασικοί καλοί όροι λειτουργίας

Ε. ΚΛΕΙΣΙΜΟ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ Α΄ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ

2η συνάντηση
- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ - ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΧΟΥΝ ΒΟΗΘΗΣΕΙ (1)

Α. ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΑΠΟ ΟΣΟΥΣ ΘΕΛΟΥΝ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΕΓΡΑΨΑΝ ΣΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ

Β. ΟΙ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ

Καταιγισμός ιδεών σχετικά με τις δυσκολίες με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι οι γονείς των παιδιών και εφήβων με ειδικές ανάγκες (συνοδά συναισθήματα και επιπτώσεις)

Γ. ΟΙ ΥΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ

Σε ζευγάρια: Μία φορά που αντιμετώπισα (μόνος ή μαζί με την οικογένειά μου) σχετικά ικανοποιητικά μία δυσκολία σχετική με τα θέματα του παιδιού μου. Περιγραφή δράσης, αποτελεσμάτων, προθέσεων –αξιών, γνώσεων, πιθανών ικανοτήτων.

Στην ολομέλεια: Παρουσίαση των περιστατικών. Καταγραφή από τον συντονιστή επιγραμματικά των καλών πρακτικών, των αξιών, των γνώσεων και των ικανοτήτων πίσω από το κάθε περιστατικό πετυχημένης ή ικανοποιητικής ανταπόκρισης.

Δ.ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΙΔΕΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ.

Στην αρχή συνομιλώντας σε ζευγάρια οι συμμετέχοντες αναφέρουν τις τους έκανε εντύπωση από τη συνάντηση και πώς νομίζουν ότι μπορεί να επηρεάσει τις σκέψεις τους ή τη δράση τους μέσα στην ερχόμενη εβδομάδα. Στη συνέχεια απαντούν στις ερωτήσεις του ερευνητικού ημερολογίου.

3η συνάντηση
- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ - ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΧΟΥΝ ΒΟΗΘΗΣΕΙ (2)

Α. ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΑΠΟ ΟΣΟΥΣ ΘΕΛΟΥΝ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΕΓΡΑΨΑΝ ΣΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ

Β. ΟΙ ΥΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ

Δίνονται σε έντυπο στους γονείς από τον συντονιστή και από την γραμματέα της ομάδας οι καταγραφές με τα περιστατικά επιτυχημένων ή ικανοποιητικών τρόπων ανταπόκρισης που περιγράφτηκαν στην ολομέλεια όλες τις προηγούμενες φορές. Αναφέρονται σε αυτά οι καλές πρακτικές, τα αποτελέσματα, οι αξίες, οι γνώσεις και οι ικανότητες των γονέων.

Στην ολομέλεια: Παρουσίαση επιπλέον περιστατικών από αυτά που συζητήθηκαν σε ζευγάρια την προηγούμενη φορά. Καταγραφή από τον συντονιστή επιγραμματικά των καλών πρακτικών, των αποτελεσμάτων, των αξιών, των γνώσεων και των ικανοτήτων πίσω από το κάθε περιστατικό πετυχημένης ή ικανοποιητικής ανταπόκρισης.

Γ.
ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΙΔΕΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ.
Στην αρχή συνομιλώντας σε ζευγάρια οι συμμετέχοντες αναφέρουν τις τους έκανε εντύπωση από τη συνάντηση και πώς νομίζουν ότι μπορεί να επηρεάσει τις σκέψεις τους ή τη δράση τους μέσα στην ερχόμενη εβδομάδα. Στη συνέχεια απαντούν στις ερωτήσεις του ερευνητικού ημερολογίου.

4η συνάντηση
- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ - ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΧΟΥΝ ΒΟΗΘΗΣΕΙ (3)

Α. ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΑΠΟ ΟΣΟΥΣ ΘΕΛΟΥΝ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΕΓΡΑΨΑΝ ΣΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ

Β. ΟΙ ΥΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ
Δίνονται σε έντυπο στους γονείς από τον συντονιστή και από την γραμματέα της ομάδας οι καταγραφές με τα περιστατικά επιτυχημένων ή ικανοποιητικών τρόπων ανταπόκρισης που περιγράφτηκαν στην ολομέλεια όλες τις προηγούμενες φορές. Αναφέρονται σε αυτά οι καλές πρακτικές, τα αποτελέσματα, οι αξίες, οι γνώσεις και οι ικανότητες των γονέων.
Στην ολομέλεια: Παρουσίαση επιπλέον περιστατικών από αυτά που συζητήθηκαν σε ζευγάρια την προηγούμενη φορά. Καταγραφή από τον συντονιστή επιγραμματικά των καλών πρακτικών, των αποτελεσμάτων, των αξιών, των γνώσεων και των ικανοτήτων πίσω από το κάθε περιστατικό πετυχημένης ή ικανοποιητικής ανταπόκρισης.

Γ.
ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΙΔΕΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ.
Στην αρχή συνομιλώντας σε ζευγάρια οι συμμετέχοντες αναφέρουν τις τους έκανε εντύπωση από τη συνάντηση και πώς νομίζουν ότι μπορεί να επηρεάσει τις σκέψεις τους ή τη δράση τους μέσα στην ερχόμενη εβδομάδα. Στη συνέχεια απαντούν στις ερωτήσεις του ερευνητικού ημερολογίου.

5η συνάντηση
ΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑ / ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΜΕ ΑΠΑΣΧΟΛΕΙ ΤΩΡΑ

Α. ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΑΠΟ ΟΣΟΥΣ ΘΕΛΟΥΝ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΕΓΡΑΨΑΝ ΣΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ

Β. ΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑ /ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΜΕ ΑΠΑΣΧΟΛΕΙ ΣΗΜΕΡΑ

1. Συζήτηση σε ζευγάρια. Παρουσίαση του προβλήματος, Τρόποι αντιμετώπισης παρόμοιων προβλημάτων στο παρελθόν, Πιθανή χρησιμότητα καλών πρακτικών που έχουν καταγραφεί από την ομάδα.
2. Ολομέλεια. Αξίες πίσω από τις πιθανούς τρόπους αντιμετώπισης που συζητήθηκαν στα ζευγάρια.
3. Συζήτηση σε ζευγάρια. Άλλα περιστατικά ζωής που σχετίζονται με τις αξίες που αναδείχτηκαν στην προηγούμενη συζήτηση.
4.Ολομέλεια. Παρουσίαση ορισμένων από τις προηγούμενες ιστορίες

Γ.
ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΙΔΕΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ.

Στην αρχή συνομιλώντας σε ζευγάρια οι συμμετέχοντες αναφέρουν τις τους έκανε εντύπωση από τη συνάντηση και πώς νομίζουν ότι μπορεί να επηρεάσει τις σκέψεις τους ή τη δράση τους μέσα στην ερχόμενη εβδομάδα. Στη συνέχεια απαντούν στις ερωτήσεις του ερευνητικού ημερολογίου.

6η συνάντηση
- ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ

Α. ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΑΠΟ ΟΣΟΥΣ ΘΕΛΟΥΝ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΕΓΡΑΨΑΝ ΣΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ

Β. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

1. Παρουσίαση από το συντονιστή συνολικού έντυπου, όπου συγκεντρώνονται όλες οι καλές πρακτικές και οι σχετικές με αυτές αξίες που έχουν συζητηθεί.
2. Ερώτημα προς την ολομέλεια: Με ποια από τις καλές πρακτικές που έχουμε αναφερθεί στις συναντήσεις μας μέχρι τώρα, θα είχε ενδιαφέρον για εσάς να καταπιαστούμε λίγο περισσότερο σήμερα;
3. Συζήτηση για μία από τις καλές πρακτικές. Λεπτομέρειες για την εφαρμογή της από την εμπειρία των γονέων. Τι εμποδίζει την εφαρμογή της; Τι ή ποιος την υποστηρίζει, διευκολύνει; Τι αποτελέσματα έχει η εφαρμογή;
4. Συζήτηση για δεύτερη από τις καλές πρακτικές. Λεπτομέρειες για την εφαρμογή της από την εμπειρία των γονέων. Τι εμποδίζει την εφαρμογή της; Τι ή ποιος την υποστηρίζει, διευκολύνει; Τι αποτελέσματα έχει η εφαρμογή;
5. Σχέση των καλών πρακτικών υπό συζήτηση με τις γνώσεις και τις ικανότητες των γονέων.

Γ. ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΙΔΕΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ.

Στην αρχή συνομιλώντας σε ζευγάρια οι συμμετέχοντες αναφέρουν τις τους έκανε εντύπωση από τη συνάντηση και πώς νομίζουν ότι μπορεί να επηρεάσει τις σκέψεις τους ή τη δράση τους μέσα στην ερχόμενη εβδομάδα Στη συνέχεια απαντούν στις ερωτήσεις του ερευνητικού ημερολογίου.

Δ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΜΕΧΡΙ ΣΤΙΓΜΗΣ
Ερωτήσεις προς την ολομέλεια:
Τί πηγαίνει καλά στην διαδικασία της ομάδας; Τί είναι αυτό που θα ήθελα να συνεχίσει να συμβαίνει; Τί είναι αυτό που πιθανά θα ήθελα διαφορετικά;

7η συνάντηση
- ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΜΑΣ
- ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΜΙΑΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΟΥΜΕ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Α. ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΑΠΟ ΟΣΟΥΣ ΘΕΛΟΥΝ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΕΓΡΑΨΑΝ ΣΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ

Β. ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΜΑΣ
- Ο συντονιστής παρουσιάζει τις αξίες που έχουν καταγραφεί στα έντυπα και σχετίζονται με τις καλές τους πρακτικές
- Συζήτηση σε ζευγάρια. Η κοινωνική ιστορία της δημιουργίας των αξιών των γονέων (περιστατικά, πρόσωπα, ανταλλαγή υποστήριξης)
- Συνειδητοποιήσεις των γονέων μετά από τη συζήτηση.

Γ. ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΑΞΙΩΝ ΜΑΣ
- Σε ζευγάρια: Οι γονείς επιλέγουν κάτι από αυτά που έχει συζητηθεί στην ομάδα για να το συζητήσουν και με τα παιδιά τους και να ζητήσουν επανατροφοδότηση από αυτά (ή κάποιο άλλο αγαπημένο τους πρόσωπο εάν το παιδί δεν μπορεί να μιλήσει). Προετοιμάζονται για το πώς θα κάνουν αυτή τη συζήτηση απαντώντας σε σχετικό ερωτηματολόγιο.
- Παρουσίαση στην ολομέλεια των ιδεών τους.

Γ. ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΙΔΕΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ.
Στην αρχή συνομιλώντας σε ζευγάρια οι συμμετέχοντες αναφέρουν τις τους έκανε εντύπωση από τη συνάντηση και πώς νομίζουν ότι μπορεί να επηρεάσει τις σκέψεις τους ή τη δράση τους μέσα στην ερχόμενη εβδομάδα Στη συνέχεια απαντούν στις ερωτήσεις του ερευνητικού ημερολογίου.

8η συνάντηση
- ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
- ΑΠΟΔΟΜΗΣΗ ΚΥΡΙΑΡΧΩΝ ΙΔΕΩΝ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΑΔΙΕΞΟΔΑ

Α. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ
Σε ζευγάρια και μετά στην ολομέλεια συζητούν την εμπειρία της ανατροφοδότησης από τα παιδιά. Τι αποτέλεσμα είχε; Πώς βλέπουν τώρα τους εαυτούς τους, τα παιδιά τους, τη σχέση τους μετά από αυτή την εμπειρία. Τι ιδέες για δυνατότητες περαιτέρω δράσης τους δίνει αυτή η εμπειρία.

Β. ΑΠΟΔΟΜΗΣΗ ΚΥΡΙΑΡΧΩΝ ΙΔΕΩΝ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΑΔΙΕΞΟΔΑ
1. Παρουσίαση των συγκεντρωμένων – καταγεγραμμένων αξιών των γονέων (από τις προηγούμενες συναντήσεις). Συζήτηση σε σχέση με τι όνειρα και ελπίδες σχετικές με τα παιδιά τους συνδέονται αυτές οι αξίες. Κατά πόσο αυτά τα όνειρα και οι ελπίδες σχετίζονται με τις ελπίδες τους γενικά για τα παιδιά ή αφορούν μόνο τα δικά τους παιδιά;
2. Ολομέλεια: Ποιες ιδέες που κυκλοφορούν έξω στην κοινωνία (ιδέες για τα παιδιά, για τους γονείς, για τα άτομα με ειδικές ανάγκες) μπορεί να δυσκολεύουν την πρόθεσή τους να μείνουν συνδεδεμένοι με αυτές τις αξίες και τα όνειρα; Καταγραφή στον πίνακα
3. Ζευγάρια: Συζήτηση εμπειριών τους και πρακτικών τους αντίσταση στις κυρίαρχες ιδέες.
Παρουσίαση μερικών από αυτές τις εμπειρίες στην ολομέλεια

Γ. ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ, ΙΔΕΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ. ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ.
Στην αρχή συνομιλώντας σε ζευγάρια οι συμμετέχοντες αναφέρουν τις τους έκανε εντύπωση από τη συνάντηση και πώς νομίζουν ότι μπορεί να επηρεάσει τις σκέψεις τους ή τη δράση τους μέσα στην ερχόμενη εβδομάδα Στη συνέχεια απαντούν στις ερωτήσεις του ερευνητικού ημερολογίου.

2η φάση
Διεύρυνση των ακροατηρίων συζήτησης

9η συνεδρίαση
- ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ
- ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΜΙΑΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

Α. ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΑΠΟ ΟΣΟΥΣ ΘΕΛΟΥΝ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΕΓΡΑΨΑΝ ΣΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ

Β. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΜΕ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΣΑ ΕΧΟΝΤΑΣ ΤΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥΣ ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

1. Ο συντονιστής καλεί ένα μέλος της ομάδας να συζητήσει μαζί του ένα θέμα που τον απασχολεί σχετικό με το παιδί του και για το οποίο ίσως είδε μία μικρή βελτίωση τις προηγούμενες εβδομάδες. Κάποια από τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας γίνονται εξωτερικοί μάρτυρες και δίνουν επανατροφοδότηση. Το μέλος της ομάδας αναφέρει τι του έκανε εντύπωση από την επανατροφοδότηση , πώς συνδέεται με αυτήν και πώς επηρεάζεται από αυτήν.
2. Η παραπάνω διαδικασία επαναλαμβάνεται με άλλο μέλος, εφόσον υπάρχει χρόνος

Γ. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗ ΟΤΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΕ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΟΜΑΔΑ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΚΑΛΟ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ.

Οι γονείς επιλέγουν α) συμμετέχουν σε καταιγίδα ιδεών για το ποια ομάδα θα ήθελαν να προσκαλέσουν σε μία συνάντηση μαζί τους.

β) εάν οι ίδιοι θα είναι εξωτερικοί μάρτυρες στην παρουσίαση των μελών κάποιας άλλης ομάδας ή εάν οι ίδιοι θα μπουν στο κέντρο της παρουσίασης και θα έχουν εξωτερικούς μάρτυρες κάποια άλλη ομάδα. α) συμμετέχουν σε καταιγίδα ιδεών για το ποια ομάδα θα ήθελαν να προσκαλέσουν σε μία συνάντηση μαζί τους.

Στη συνέχεια ορίζονται οργανωτικά καθήκοντα για την πρόσκληση της ομάδας που επιλέχτηκε.

(*Η ομάδα γονέων της έρευνας της κ. Γραμματοπούλου επέλεξε να προσκαλέσει τους συντονιστές και εθελοντές της* ***Ένωσης για τη Συμβολή στην Ποιότητα Ζωής Ανθρώπων με Αναπηρία***)

10η συνεδρίαση

- ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΕΣ ΜΕ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ (και πάλι) ή ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ
- ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

Α. ΣΥΖΗΤΗΣΗ (ΑΠΟ ΟΣΟΥΣ ΘΕΛΟΥΝ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΑΥΤΑ ΠΟΥ ΕΓΡΑΨΑΝ ΣΤΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ

Β. Η ΟΜΑΔΑ ΣΥΖΗΤΑ ΜΕ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΞΙΕΣ (όπως έχει περιγραφεί παραπάνω) ή ΣΥΖΗΤΑ Ο ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΜΕ ΕΝΑ ΜΕΛΟΣ ΕΝΑ ΘΕΜΑ ΠΟΥ ΤΟΝ ΑΠΑΣΧΟΛΕΙ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΛΗ ΕΙΝΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ (όπως έχει περιγραφεί παραπάνω)

Γ. ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

1. Πληροφόρηση και περαιτέρω σχεδιασμός για την οργάνωση της εξωστρεφούς κοινωνικής συζήτησης

2. Καταιγίδα ιδεών και επιλογή ερωτημάτων που θέλουν να κάνουν οι γονείς στην ομάδα που θέλει να τους επισκεφτεί. Ο συντονιστής καταγράφει τα ερωτήματα.
3. Περαιτέρω διευκρινίσεις για τη διαδικασία της εξωστρεφούς συζήτησης

11η συνεδρίαση
- ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗΣ ΕΞΩΣΤΡΕΦΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

1. Ο συντονιστής και τα μέλη της προσκεκλημένης ομάδας κάθονται στο κέντρο εντός του κύκλου της ομάδας. Υπενθυμίζονται οι βασικοί κανόνες της συζήτησης και η διαδικασία της συζήτησης. *Στην Ομάδα Γονέων του Ειδικού Γυμνάσιου Θεσσαλονίκης (για την οποία έκανε έρευνα η κ. Γραμματοπούλου) παραβρέθηκαν ένας συντονιστής και μία εθελόντρια της* ***Ένωσης για τη Συμβολή στην Ποιότητα Ζωής Ανθρώπων με Αναπηρία.***
2. Ο συντονιστής κάνει στους προσκεκλημένους τις ερωτήσεις που είχαν οριστεί ήδη στην προηγούμενη συνάντηση.
3. Τα μέλη της ομάδας γονέων κάνουν εάν θέλουν επιπλέον ερωτήσεις
4. Ο συντονιστής ρωτά επιπλέον τους προσκεκλημένους επιπλέον για το ποιες έχουν δει να είναι καλές πρακτικές δικές τους και σχετικές εμπειρίες / ιστορίες που έχουν να διηγηθούν.
5. Οι γονείς σε ρόλο εξωτερικών μαρτύρων δίνουν επανατροφοδότηση σε σχέση με αυτά που τους έκαναν θετική εντύπωση, για την εικόνα που τους δημιουργήθηκε από αυτά σε σχέση με την προσπάθεια των εθελοντών, για το πώς συνδέονται οι ίδιοι με αυτά που άκουσαν και το πώς επηρεάζονται ίσως σε σχέση με το πώς θα επιδιώξουν τους δικούς τους στόχους.
6. Οι προσκεκλημένοι ανταποκρίνονται στην επανατροφοδότηση που τους έδωσαν οι γονείς
7. Ελεύθερη συζήτηση όλων μαζί (προσκεκλημένων και μελών της ομάδας γονέων)

12η συνεδρίαση
- ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
- ΠΩΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ

Α. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ
- Οι συμμετέχοντες συζητούν πρώτα σε ζευγάρια απαντώντας σε ερωτήσεις που αφορούν τις επιδράσεις που είχε η συμμετοχή τους στην ομάδα στη ζωή τους, στις συνειδητοποιήσεις τους, στις σκέψεις τους. Απαντούν επίσης σε σχέση με την αξιολόγηση συγκεκριμένων κομματιών της ομαδικής διαδικασίας (π.χ. εξωτερικοί μάρτυρες, συζήτηση καλών πρακτικών κτλ)
- Στη συνέχεια μιλούν σχετικά στην ολομέλεια
Β. ΠΩΣ ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ

- Τέλος συζητούν πιθανές ιδέες για τη συνέχεια της δράσης της ομάδας, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν την ανάληψη κάποιας κοινής εξωστρεφούς δράσης των γονέων.

Στην Ομάδα Γονέων του Ειδικού Γυμνάσιου 2016-2017, η οποία μελετήθηκε ερευνητικά από την κ. Γραμματοπούλου, οι γονείς αποφάσισαν να διοργανώσουν σε συνεργασία με το σχολείο δύο ανοιχτές για όλους τους γονείς εκδηλώσεις με θέμα τη σεξουαλικότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Γ. ΕΠΙΔΟΣΗ ΤΩΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καστοριάδης, Κ. (1985) (Α΄ έκδοση 1979). **Η φαντασιακή θέσμιση της κοινωνίας.** Αθήνα: Ράππα.
- Morgan, A. (2011). **Τι είναι η Αφηγηματική Θεραπεία: μία ευκολοδιάβαστη εισαγωγή).** Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Χαρβάτης, Α & Πήτερσεν, Κ. (2018 υπό έκδοση). Αφηγηματική ψυχοθεραπεία & κοινοτική πρακτική (Michael White & David Epston). Στο: Παπαδιώτη–Αθανασίου, Β. & Σοφτά–Nall , Λ. (επιμ.). **Σχολές Οικογενειακής – Συστημικής Θεραπείας**. Αθήνα: Τόπος.
- White, M. & Epston D. (1996). **Narrative means to therapeutic ends.** New York: W. W. Norton & Co.
- White, M. (2007). **Maps of Narrative Practice.** New York: W. W. Norton & Co.